

روز سه‌شنبه ۳۱ شهریور، دونالد ترامپ، رئیس‌جمهوری آمریکا، متی فردریکسن، نخست‌وزیر دانمارک، و بنس فردریک نیلسن، نخست‌وزیر گرینلند، در مراسمی که در حاشیه نشست مجمع عمومی سازمان ملل متحد در نیویورک برگزار شد، توافقی را برای حضور گسترده نظامی آمریکا در گرینلند امضا کردند؛ توافقی که با خواسته ترامپ برای الحاق این جزیره به آمریکا فاصله فراوانی دارد.

ترامپ که از سال‌ها پیش خواهان مالکیت گرینلند و تبدیل آن به بخشی از قلمرو آمریکا بود، در توافق جدید به این هدف نرسید. توافق به آمریکا اجازه می‌دهد تا حضور نظامی خود در گرینلند را گسترش دهد و پایگاه‌های جدیدی ایجاد کند، اما هیچ قلمرویی به آمریکا واگذار نمی‌شود و حاکمیت دانمارک و حق تعیین سرنوشت مردم گرینلند همچنان به رسمیت شناخته شده است. این توافق پس از ماه‌ها مذاکره و در شرایطی شکل گرفت که اصرار و تهدیدهای ترامپ درباره گرینلند باعث افزایش نگرانی در دانمارک، گرینلند و میان متحدان اروپایی آمریکا شده بود. اعتقاد اکثریت کارشناسان بر آن است که آمریکا در ازای امتیازات نسبتاً محدود، هزینه سیاسی قابل‌توجهی در روابط خود با اروپا پرداخت کرده است.

از نظر امنیتی، توافق جدید حضور آمریکا را تقویت می‌کند و محدودیت‌هایی برای حضور نظامی و سرمایه‌گذاری کشورهای خارج از ناتو و اتحادیه اروپا در گرینلند ایجاد می‌کند. این موضوع با نگرانی‌های آمریکا درباره فعالیت احتمالی چین و روسیه در منطقه مرتبط است.

شاید بتوان یکی از مهم‌ترین دستاوردهای روند تدوین و امضای این توافق را در این دانست که گرینلند برای نخستین بار به‌طور مستقیم در یک توافق بین‌المللی الزام‌آور در کنار دانمارک امضاکننده شده است؛ موضوعی که برخی سیاستمداران گرینلندی آن را گامی به سوی خودمختاری بیشتر در سیاست خارجی می‌دانند.

همچنین توافق تصریح می‌کند که اگر گرینلند در آینده مستقل شود، همچنان باید در ناتو باقی بماند.

در یک جمع‌بندی، ترامپ در رسیدن به هدف حداکثری مالکیت گرینلند ناکام ماند، اما در مقابل، آمریکا امکان تقویت حضور نظامی و نفوذ امنیتی خود در این جزیره را به دست آورد و گرینلند نیز نقش مستقیم‌تری در تصمیمات کشور دانمارک در صحنه بین‌المللی کسب نمود. به عبارتی دیگر، دستاوردی نه چندان قابل توجه با هزینه سیاسی و دیپلماتیک سنگینی برای ایالات متحده و متحدانش در ناتو.

در ادامه، سه یادداشت در باره این موضوع آورده شده که در مجموع تصویر کاملی در اینباره ارائه می‌دهند.

در یادداشت اول (اینجا)، خبرنگار وال‌استریت ژورنال مهمترین نکات توافق را ارائه می‌دهد.

یادداشت دوم (اینجا) نظر هیئت سردبیری وال‌استریت ژورنال را بازتاب می‌دهد که معتقد است فشارها و تهدیدهای قبلی ترامپ علیه دانمارک و گرینلند هزینه دیپلماتیک قابل‌توجهی برای آمریکا ایجاد کرد و نگرانی‌هایی درباره اعتبار آمریکا و انسجام ناتو به وجود آورد.

یادداشت ضمناً اشاره می‌کند که آمریکا در دوران جنگ سرد تا ۱۷ مرکز نظامی در گرینلند داشت، اما اکنون تنها یک پایگاه دارد. بنابراین اجرای توافق جدید احتمالاً به سرمایه‌گذاری و بودجه قابل‌توجه آمریکا نیاز خواهد داشت و حالا این سؤال مطرح است که آیا ترامپ از کنگره خواهد خواست تا بودجه لازم برای گسترش این حضور نظامی، به‌ویژه برای طرح سپر موشکی «گنبد طلایی»، را تأمین کند یا نه.

وال‌استریت ژورنال در مجموع، این توافق را راهی برای کاهش تنش میان آمریکا و متحدان اروپایی و جلوگیری از آسیب بیشتر به روابط غرب می‌داند؛ هرچند تأکید می‌کند که بسیاری از هزینه‌های سیاسی این بحران می‌توانست اصلاً ایجاد نشود.

یادداشت سوم (اینجا)، ارزیابی نیویورکتایمز را منعکس می‌کند که معتقد است: «رئیس‌جمهور ترامپ یک توافق امنیتی درباره گرینلند امضا کرد که با خواسته‌های او برای تبدیل این جزیره به قلمرویی متعلق به ایالات متحده فاصله زیادی دارد.» ضمناً، این یادداشت به جزئیات قابل توجهی که در پشت صحنه تهیه و تدوین توافق رخ داده، اشاره می‌کند.

@jamshidkhunjush